

Analiza dochodu bankowego netto na przykładzie wybranych banków komercyjnych

Mirela Romanowska*

Streszczenie: Banki jako instytucje zaufania publicznego muszą realizować swoje cele, z których nadrzędnym jest osiągnięcie zysku. Wynika to ze strategii banku odnoszącej się do pozyskania kapitału, który powinien być lokowany w zyskowne produkty bankowe. Stąd wypracowany przez banki dochód netto ma źródło w działalności depozytowo-kredytowej. To na niej głównie skupiają się banki, ponieważ dalsze ich funkcjonowanie i rozwój są uzależnione od wiarygodności, którą zdobywają głównie dzięki efektywnemu wykorzystaniu powierzonych im kapitałów. Celem artykułu było przeprowadzenie wielokierunkowej analizy wielkości i struktury dochodu bankowego netto w wybranych bankach komercyjnych w latach 2009–2012. Do przeprowadzenia oceny wykorzystano metody analizy porównawczej oraz wybrane metody statystyki opisowej i mierniki rentowności.

Słowa kluczowe: dochód, efektywność, bank

Wprowadzenie

Tradycyjne definicje banku określają bank jako przedsiębiorstwo usługowe, którego działalność polega wyłącznie na udzielaniu kredytów i zdobywaniu środków potrzebnych do sfinansowania kredytów. Z punktu widzenia klientów bankowych powinna ona obejmować wszystkie możliwe rodzaje działalności bankowej. Zgodnie z tym założeniem przedsiębiorstwo bankowe to takie, które zaciąga i udziela kredytu, świadczy usługi w obrocie pieniężnym, kredytowym i kapitałowym oraz oferuje inne usługi. Jest to określenie banku uniwersalnego podporządkowane podziałowi bilansowemu czynności bankowych. Przy silniejszym akcentowaniu rynkowego charakteru usług bankowych, co bardziej odpowiada faktycznym stosunkom między bankiem i klientami, za bank można uważać przedsiębiorstwo, które oferuje i realizuje usługi w zakresie obrotu płatniczego, finansowania, dokonywania wkładów pieniężnych oraz czynności związanych z tymi usługami.

Polskie prawo bankowe stanowi, że „bank jest osobą prawną utworzoną zgodnie z przepisami ustaw, działającą na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych, obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym” (Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe: art. 2).

Z punktu ogólnogospodarczego przedsiębiorstwo bankowe to na pewno instytucja zaufania publicznego, która pełni wiele różnych funkcji, np. dystrybucyjną czy akumulacyjną kapitału pieniężnego. Ponadto banki są pośrednikami odpowiedzialnymi za modyfikację wielkości (kapitału otrzymanego jako depozyt w postaci lokaty lub powierzzonego klientom

* dr Mirela Romanowska – Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Instytut Ekonomii, ul. Mickiewicza 64, 70-101 Szczecin, e-mail: mirelaj@wniez.pl

w postaci zobowiązania kredytowego), ryzyka (związanego głównie z prawdopodobieństwem zaprzestania spłaty) oraz terminu (różnica między okresem zapadalności przyjętych depozytów a udzielonych kredytów). Ponadto we współczesnej bankowości wyodrębnia się rodzaje aktywności banków z różnych punktów widzenia. W celu otrzymania przejrzystości w zakresie usług bankowych można przeprowadzić klasyfikację według kilku kryteriów (Flejterski, Świecka 2007: 249).

Przy omawianiu czynności bankowych można je podzielić na dwie grupy zasadnicze z uwzględnieniem szerokości znaczenia:

1. *Sensu stricte* – z wyłączeniem dla banków (przyjmowanie wkładów, udzielanie kredytów i gwarancji, emitowanie papierów wartościowych);
2. *Sensu largo* – świadczone z ramienia banków oraz instytucji niebankowych (nabywanie i zbywanie wierzytelności, udzielanie pożyczek, poręczenia, operacje wekslowe i czekowe).

Reasumując, banki pełnią wiele funkcji, przeobrażając się w:

- agenta strzegącego biznesu swoich klientów zarządzając nim;
- gwaranta, który wspiera w przypadku regulacji zobowiązań;
- płatnika, kiedy płaci w imieniu klienta;
- pośrednika pomiędzy szukającymi pieniędzy a tymi, którzy je mają i chcą je ulokować.

1. Pojęcie i sposoby ustalania dochodu bankowego netto

Istnieje wiele podejść do sposobów ustalania dochodu bankowego netto. Zawsze jednak chodzi o nadwyżkę przychodów nad kosztami związanymi z określoną operacją lub produktem bankowym. Uwzględniając jako kryterium źródło generowania przychodów i związanych z nimi kosztów, można stwierdzić, że istnieje możliwość ustalania DBN ze względu na rodzaj przeprowadzanych operacji. Wśród nich:

1) operacji dewizowych:

$$DBN = VT \times (kk - kc) + Pr$$

gdzie:

- VT – wolumen transakcji,
- kk – kurs dla klienta,
- kc – kurs dla centrali,
- Pr – prowizje;

2) operacji kredytowych:

$$DBN = Vk \times (\text{cena pieniądza} - \text{koszt pieniądza})$$

gdzie:

- Vk – wolumen kredytu;

3) operacji konta a'vista:

$$DBN = S_k \times \text{cena depozytu centrali}$$

gdzie:

S_k = średni stan konta – rezerwa operacyjna klienta – koszt prowadzenia konta
+ opłaty za prowadzenie konta;

4) pozostałej obsługi:

- karty gotówkowe (przychody – koszty),
- karty kredytowe (przychody – koszty),
- pozostałe operacje (akredytywy, gwarancje, factoring, leasing).

Ze względu na trudność ustalenia wielu tych wielkości z powodu braku dostępu do informacji wynikających z tajemnicy bankowej skupiono się na innych sposobach ustalania dochodu bankowego netto (DBN) zarówno w wielkościach bezwzględnych, jak i relatywnych, nie umniejszając istoty zagadnienia. Banki, dokonując oceny we własnym zakresie, mając dostęp do wszelkich szczegółowych informacji, są w stanie ustalić, jakie wyniki osiągną na poszczególnych operacjach, produktach czy nawet klientach. Są to jednak informacje skrywane przed konkurencją z obawy o nieczne praktyki konkurentów wpływające na bezpieczeństwo finansowe banku.

Wynik działalności bankowej jest tworzony głównie przez wynik z tytułu odsetek, a następnie przez wynik z tytułu prowizji. Szczególnie dla banków komercyjnych koncentrujących się na działalności depozytowo-kredytowej są to bardzo istotne komponenty. Poza tym to wyniki cząstkowe cechujące się względną stabilnością, które wraz z wynikiem z tytułu wymiany tworzą dochód bankowy netto.

Wynik z tytułu odsetek jest różnicą pomiędzy przychodami a kosztami odsetkowymi. Inaczej ujmując, jest to różnica między odsetkami otrzymanymi lub do otrzymania a odsetkami wypłaconymi lub dopisanymi klientom. W związku z tym, że stopy procentowe są kształtowane przez rynek, banki korygują oprocentowanie kredytów i depozytów, a ponieważ kredyty mają zwykle dłuższy termin zapadalności niż depozyty wymagalności, zmiany w oprocentowaniu kredytów są opóźnione w stosunku do zmian w oprocentowaniu depozytów (Wąsowski 2004: 194). Wynik z tytułu odsetek jest najważniejszym wynikiem finansowym banku, odzwierciedlającym jakość zarządzania oprocentowanymi aktywami i pasywami.

Dochodem pozaodsetkowym, jaki przynoszą produkty bankowe, jest prowizja, która zależy od stopnia zaangażowania banku, np. od wielkości limitu kredytu lub jego wykorzystania, wielkości gwarancji. Powinna rekompensować bankom koszty działania, np. koszty rozpatrywania wniosku kredytowego i obsługi kredytów.

Wynik z tytułu wymiany obejmuje rezultat transakcji walutowych (kupno/sprzedaż) oraz aktualizacji wyceny dewizowych aktywów i pasywów, a także pozycji pozabilansowych i indeksowanych jako salda różnic kursowych wynikających z utrzymania otwartych pozycji walutowych.

Wykorzystywane w analizie wskaźniki rentowności definiują możliwości generowania zysków poprzez obrót (przychód) i wykorzystywane zasoby (aktywa i kapitał). Praktyka pokazuje, że można wyodrębnić wiele form wskaźnikowej oceny rentowności (Grzenkowicz i in. 2007: 207). Wśród wskaźników rentowności dotyczących sektora bankowego szcze-

gólną pozycję w aspekcie informacyjnym zajmują takie wskaźniki, jak ROA (zwrot na aktywach) oraz ROE (zwrot na kapitale).

Wskaźnik rentowności aktywów wskazuje na potencjał dochodowy banku, przy czym trzeba zaznaczyć, że dokonując analizy tego wskaźnika, należy się ustosunkować do założenia, że ROA w przypadku banków powinien przyjmować wartość wyższą niż 1%. Wskaźnik rentowności kapitału własnego dostarcza natomiast informacji o tym, jaki procent kapitałów własnych stanowi wygenerowany wynik finansowy, co oznacza oszacowanie korzyści z inwestycji dla posiadaczy kapitału. Warto zaznaczyć, że wartość wskaźnika ROE powinna przyjmować wartości wyższe niż stopa inflacji, aby przynieść odpowiedni zwrot inwestorom. Przyjmuje się, że w odniesieniu do sektora bankowego, korzystne są wartości wskaźnika na poziomie 16–18% (Wąsowski 2004: 286–287).

Odpowiedni dobór wskaźników mierzących efektywność zależy od potrzeb informacyjnych, na które jest zgłaszane zapotrzebowanie (Iwanicz-Drozdowska 2010: 70–75).

2. Analiza dochodu bankowego netto na podstawie sprawozdań finansowych

Do badania wybrano trzy banki, tj. PKO Bank Polski SA, Pekao SA oraz Millennium SA. Dwa pierwsze zajmują czołowe miejsce ze względu na wypracowaną sumę bilansową. Bank Millennium SA znajduje się pośrodku dziesięciu największych banków ze względu na wymienione kryterium. Ponadto PKO BP jest bankiem o najdłuższej historii i tradycji. Na prestiżową markę i zaufanie pracuje 93 lata. Natomiast bank Millennium ma za sobą 23-letni okres funkcjonowania. Analizę przeprowadzono na podstawie danych ze skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych; ocenie poddano dochód bankowy netto, którego źródłami są wyniki z tytułu odsetek, prowizji i opłat oraz z pozycji wymiany będące jednocześnie składowymi wyniku działalności operacyjnej.

Analiza dochodu bankowego netto (DBN) została przeprowadzona na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, w których wszystkie ujęte wartości w wielkościach bezwzględnych są ujęte w tysiącach złotych. Ocena łącznej wielkości tego dochodu w trzech bankach poddanych badaniu pozwala na stwierdzenie, że w całym okresie, tj. w latach 2009–2012, wykazywała ona tendencję wzrostową. W banku PKO BP najszybciej dochód bankowy netto wzrósł w 2010 r. w porównaniu do 2009, bo aż o 17,11%, podczas gdy w 2011 r. w porównaniu do 2010 o 10,42%, a w 2012 r. w porównaniu do 2011 o 1,47%. Nieco wolniej wzrastał dochód netto w banku Pekao SA. W 2010 r. w porównaniu do 2009 nastąpił wzrost o 3,27%, w 2011 r. w porównaniu do 2010 nastąpił najwyższy wzrost, bo o 6,99%. Najniższy wzrost miał miejsce w 2012 r. w porównaniu do 2011, bo o 0,05%.

Tabela 1

Wielkość i struktura dochodu bankowego netto banku PKO BP w latach 2009–2012

Rodzaj wyniku	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
Z tytułu odsetek	5 051 182	59,12	6 516 166	65,13	7 609 116	68,87	7 882 786	70,32
Prowizje i opłaty	2 583 003	30,23	3 142 829	31,41	3 101 444	28,07	3 071 202	27,40
Z pozycji wymiany	909 137	10,64	346 388	3,46	337 296	3,05	256 137	2,28
Razem	8 543 322	100,00	10 005 383	100,00	11 047 856	100,00	11 210 125	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych raportów rocznych.

W banku Millennium SA podobnie jak w pozostałych dwóch bankach była widoczna słabnąca dynamika wzrostu dochodu bankowego netto. Najwyższy wzrost (o prawie 40%) wystąpił w 2010 r. w porównaniu do 2009. W 2011 r. w porównaniu do poprzedniego wzrost wyniósł 12,2%, a w kolejnym roku już tylko 2,74%.

Tabela 2

Wielkość i struktura dochodu bankowego netto banku Millennium SA w latach 2009–2012

Rodzaj wyniku	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
Z tytułu odsetek	598 538	51,71	927 487	57,27	1 141 891	62,83	1 161 183	62,19
Prowizje i opłaty	493 846	42,66	564 924	34,88	561 753	30,91	546 037	29,25
Z pozycji wymiany	65 185	5,63	127 198	7,85	113 685	6,26	159 879	8,56
Razem	1 157 569	100,00	1 619 609	100,00	1 817 329	100,00	1 867 099	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych raportów rocznych.

Analiza wielkości wyników tworzących dochód bankowy netto zawartych w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych pozwala zauważyć, że we wszystkich trzech badanych bankach w całym okresie poddanych ocenie wzrasta udział wyniku z tytułu odsetek w dochodzie bankowym netto. Wyjątek stanowi rok 2012 w banku Millennium SA (tabela 2). Największy udział tej pozycji w DBN występuje w banku PKO BP i wynosi ponad 70% (tabela 1) w 2012 r., podczas gdy w tym samym okresie w banku Pekao SA wynosił 63,7% (tabela 3), a w Millennium SA 62,19%.

Tabela 3

Wielkość i struktura dochodu bankowego netto banku Pekao SA w latach 2009–2012

Rodzaj wyniku	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
Z tytułu odsetek	3 802 286	55,72	4 103 674	58,23	4 557 858	60,45	4 805 419	63,70
Prowizje i opłaty	2 288 593	33,54	2 368 028	33,60	2 448 894	32,48	2 256 881	29,92
Z pozycji wymiany	732 986	10,74	575 218	8,16	532 772	7,07	480 940	6,38
Razem	6 823 865	100,00	7 046 920	100,00	7 539 524	100,00	7 543 240	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych raportów rocznych.

We wszystkich trzech bankach udział wyniku z tytułu odsetek w dochodzie bankowym netto stanowił ponad 50%. Najniższy był w 2009 r. w banku Millennium SA i wynosił 51,71%, wzrastając z okresu na okres, stanowił 52,27% w 2010 r., a 62,83% dochodu bankowego w 2011 r. Jedynie w tym banku w 2012 r. nastąpił niewielki spadek udziału – o 0,84%.

Wynik z tytułu prowizji i opłat zachowuje odwrotną tendencję, tzn. jego udział w dochodzie bankowym netto maleje od 2010 do 2012 r., po wzroście w 2010 w porównaniu do 2009 r. Wyjątek stanowi wielkość generowana przez bank Millennium SA, w którym w 2010 r. udział tego wyniku zmalał do 34,88%, podczas gdy w 2009 r. wynosił 42,66% (tabela 2). Powodem była szybsza dynamika wzrostu wyniku z tytułu odsetek i pozycji wymiany.

Najmniejszy udział w tworzeniu dochodu bankowego netto ma wynik z pozycji wymiany, który w banku PKO BP i Pekao SA w całym okresie poddanych ocenie maleje. W 2009 r. sta-

nowił w obu bankach ponad 10%, by w przypadku banku PKO BP zmaleć w 2012 r. do 2,28%, a w Pekao SA do 6,38%. Jedynie w banku Millennium SA udział tego wyniku w tworzeniu dochodu wzrósł w 2010 r. o 2,22% do 7,85% w porównaniu z 2009 r., kiedy stanowił 5,63% dochodu netto (tabela 2). W kolejnym roku jego udział zmalał do 6,26%, by w 2012 r. ponownie wzrosnąć do 8,56%.

3. Wskaźniki rentowności jako miara efektywności działania banku

Marża odsetkowa w całym okresie poddany ocenie we wszystkich bankach wykazywała tendencję wzrostową. Najwyższą marżę odsetkową wypracował bank PKO BP, która w 2009 r., kiedy była najniższa, wynosiła 3,2% (tabela 4). Wzrastała przez cały okres, a w 2012 r. osiągnęła wielkość 4,1%. Nieco niższą marżę osiągnął bank Pekao SA. Od poziomu 2,9% w 2009 wzrosła ona w 2012 r. do 3,2% (rysunek 1).

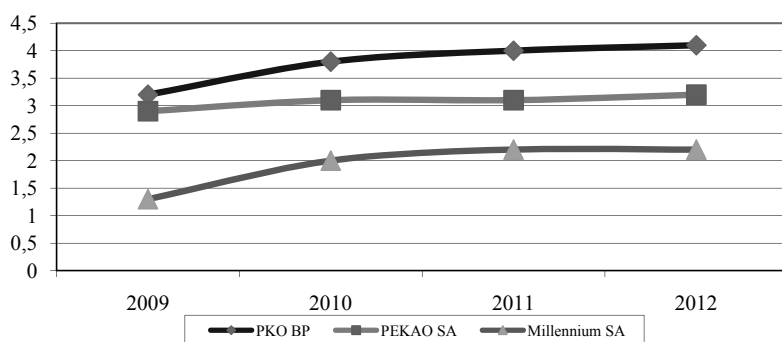
Najniższą marżę odsetkową wśród ocenianych banków osiągnął bank Millennium SA. W 2009 r. wynosiła 1,3%, a w 2012, podobnie jak w 2011 r. – 2,2%.

Tabela 4

Marża odsetkowa banków w latach 2009–2012 (%)

Bank	2009	2010	2011	2012
PKO BP	3,2	3,8	4	4,1
Pekao SA	2,9	3,1	3,1	3,2
Millennium SA	1,3	2	2,2	2,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych (www.polstock.pl, dostęp 15.09.2013).

Rysunek 1. Marża odsetkowa banków w latach 2009–2012 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

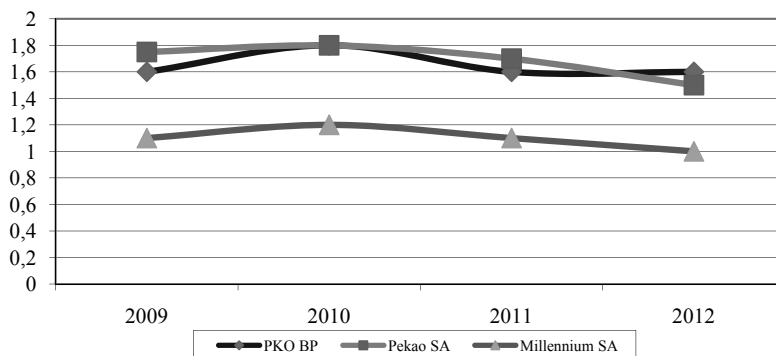
W przypadku marży prowizyjnej można zaobserwować nieco inną tendencję (rysunek 2). Rosła ona w 2010 r. w porównaniu do 2009 (tabela 5). Najwyższą marżę miały banki Pekao SA i PKO BP – około 1,8%. W kolejnym roku w porównaniu do 2010 marża ta zmalała i na bardzo podobnym poziomie utrzymała się w 2012 r.

Tabela 5

Marża prowizyjna banków w latach 2009–2012 (%)

Bank	2009	2010	2011	2012
PKO BP	1,6	1,8	1,6	1,6
Pekao SA	1,75	1,8	1,7	1,5
Millennium SA	1,1	1,2	1,1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych (www.polstock.pl, dostęp 15.09.2013).

Rysunek 2. Marża prowizyjna banków w latach 2009–2012 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

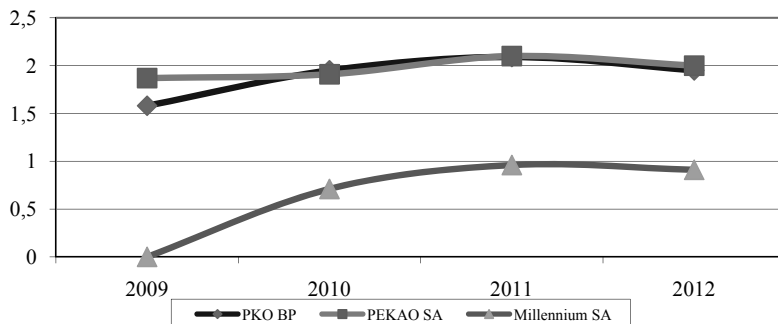
Wskaźnik ROA we wszystkich bankach w latach 2009–2011 wzrastał z okresu na okres (tabela 6), a w 2012 r. zmalał (rysunek 3). W 2009 r. najwyższy był w banku Pekao SA (1,87%), a najniższy (0%) w Millennium SA. W kolejnym roku nieco lepsze wyniki od Pekao SA osiągnął bank PKO BP z marżą 1,95%. W 2011 i 2012 r. ponownie nieco lepszą efektywność uzyskał bank Pekao SA, wynoszącą odpowiednio 2,1% i 2%. Wielkości osiągnięte przez bank Millennium SA nie stanowiły nawet 50% wartości dwóch pozostałych banków i jedynie tu ROA był niższy od średniej dla sektora bankowego wynoszącej 1,45%.

Tabela 6

Wskaźnik rentowności aktywów (ROA w %) w latach 2009–2012

Bank	2009	2010	2011	2012
PKO BP	1,58	1,95	2,09	1,95
Pekao SA	1,87	1,91	2,1	2
Millennium SA	0	0,71	0,96	0,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych (www.polstock.pl, dostęp 15.09.2013).

Rysunek 3. Wskaźnik rentowności aktywów (ROA w %) w latach 2009–2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

Rentowność kapitałów własnych (wskaźnik ROE) charakteryzowała się identyczną tendencją jak ROA (rysunek 4), tzn. następował wzrost we wszystkich trzech bankach w latach 2009–2011 i spadek w 2012 r. (tabela 7). Najwyższe wartości tego wskaźnika osiągnął bank PKO BP od 14,42% w 2009 do 17,4% w 2011 r., najniższe zaś Millennium SA, odpowiednio 0,05% i 10,87%. Podobnie jak w przypadku ROA pomimo spadku rentowności w 2012 r. za wyjątkiem Millennium SA banki osiągnęły wielkości ROE powyżej wartości średniej dla sektora wynoszącej 11%.

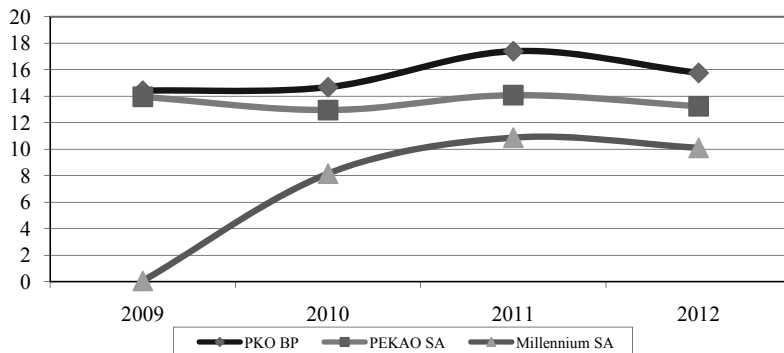
Tabela 7

Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE w %) w latach 2009–2012

Bank	2009	2010	2011	2012
PKO BP	14,42	14,68	17,40	15,76
Pekao SA	13,95	12,95	14,08	13,24
Millennium SA	0,05	8,15	10,87	10,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych (www.polstock.pl, dostęp 15.09.2013).

Marża netto kształtowała się podobnie jak wskaźniki ROE i ROA (rysunek 5) ze względu na podobieństwa w konstrukcji mierników, które oceniają efektywność działania banku i wykorzystania jego zasobów, dlatego wcześniej zwrócono uwagę, że nie ma konieczności liczenia wielu mierników. Najwyższą marżę wypracował bank Pekao SA w 2011 r. – 28,11%, a najniższą bank Millennium SA – 13,85% (tabela 8). Średnia wielkość tego wskaźnika dla banków wynosi 18,56%, więc nawet spadek tej wielkości w 2012 r. w banku PKO BP do poziomu 22,26%, a w Pekao SA do 26,66% oznacza, że charakteryzują się one ponadprzeciętną marżą netto.

Rysunek 4. Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE w %) w latach 2009–2012

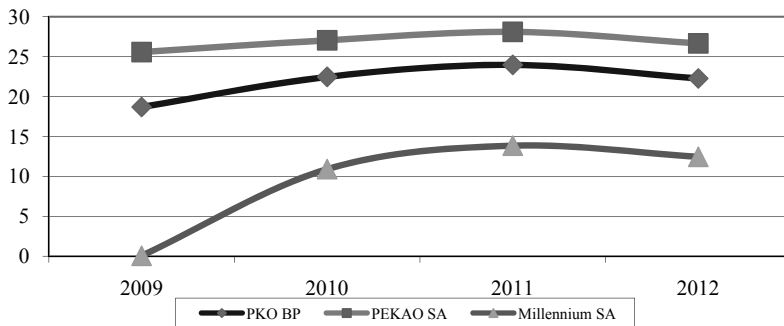
Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

Tabela 8

Marża netto w latach 2009–2012 (%)

Bank	2009	2010	2011	2012
PKO BP	18,69	22,46	23,96	22,26
Pekao SA	25,57	27,05	28,11	26,66
Millennium SA	0,05	10,91	13,85	12,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych (www.polstock.pl, dostęp 15.09.2013).

Rysunek 5. Marża netto w latach 2009–2012 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

Ocena banków za pomocą wybranych wskaźników dowodzi, że duże banki z uwagi na dysponowanie znacznym kapitałem i obsługą dużej liczby zróżnicowanych klientów mają zdecydowanie większe możliwości generowania znacznego dochodu.

Analiza wyników (czynników) tworzących dochód bankowy netto pozwala na sformułowanie jednoznacznego wniosku co do podstawowego rodzaju wyniku go tworzącego, tzn. wyniku z tytułu odsetek. To ta wielkość stanowi główne źródło dochodu i z roku na rok wzrastając, zyskuje na znaczeniu. Stanowi w 2012 r. znacznie ponad połowę całości DBN.

Pogarszające się warunki makroekonomiczne i co za tym idzie – słabnąca kondycja finansowa podmiotów gospodarczych oraz bardzo zła sytuacja finansowa gospodarstw domowych zmuszają banki do obniżania prowizji i opłat związanych z obsługą klientów. Powoduje to zmniejszenie od 2011 r. wielkości wyniku z prowizji i opłat.

Występuje pewna prawidłowość w kształtowaniu się wyników tworzących dochód bankowy netto, tzn. w dużych bankach, jakimi są PKO BP i Pekao SA, w większym stopniu budowany jest dochód na podstawie wyniku z tytułu odsetek. W mniejszym banku, tutaj reprezentuje go bank Millennium SA, chociaż wynik z tytułu odsetek jest głównym źródłem dochodu bankowego, to prowizje i opłaty w większym stopniu niż w pozostałych bankach partycypują w tworzeniu DBN. Wynika to z faktu konieczności pokrycia kosztów działalności związanych z funkcjonowaniem banku, obsługą klienta, w tym rozpatrywaniem wniosków kredytowych. Powoduje to mniejszą atrakcyjność oferty skierowanej do potencjalnego klienta.

Ten fakt potwierdza wzrastająca w badanym okresie marża odsetkowa, która dowodzi, że mimo trudnej sytuacji na rynku globalnym (skala kryzysu) opłacalność działalności kredytowej nie słabnie. W przeciwieństwie do marży prowizyjnej, która malejąc od 2011 r., daje dowód na istniejącą konkurencję i wyhamowanie akcji kredytowej.

Malejący potencjał dochodowy banku można zaobserwować dopiero w 2012 r. Oznacza to, że efektywność aktywów ulega pogorszeniu z pewnym przesunięciem czasowym (tabela 6), w porównaniu do marży odsetkowej (tabela 4) i marży prowizyjnej (tabela 5). Taki efekt może być następstwem pewnych cięć kosztów, których wielkość można zredukować (optymalizować) tylko do określonego poziomu. Może więc to przesunięcie jest wywołane brakiem możliwości ich dalszej obniżki.

Rentowność kapitału własnego jako najczęstsza miara efektywności zaangażowanego przez właścicieli kapitału potwierdza wcześniejsze wnioski i spostrzeżenia, że duże banki pomimo trudnej sytuacji na rynku osiągają stopę zwrotu wyższą niż średnia dla sektora (tabela 7). Łatwo więc sformułować wniosek, że mniejsze jednostki muszą osiągać zdecydowanie niższą rentowność, ponieważ średnia dla sektora jest średnią arytmetyczną. Ponadto akcjonariusz jest szczególnie zainteresowany tym wskaźnikiem, gdyż ma on istotny wpływ na wielkość wypłacanej dywidendy oraz wzrost ceny rynkowej akcji banku. Poza tym dowodzi możliwości zwiększenia kapitału własnego, co urealnia jego wartość w warunkach inflacji.

W przypadku marży netto sytuacja ma się podobnie jak z ROE (tabela 8), to znaczy maleje ona dopiero w 2012 r., ale i tak w bankach o dużym potencjale (majątku i kapitale) jest wyższa od średniej sektora.

Podsumowanie

Ocena banków za pomocą wybranych wskaźników dowodzi, że duże banki z uwagi na dysponowanie znacznym kapitałem i obsługą dużej liczby zróżnicowanych klientów mają zdecydowanie większe możliwości generowania znacznego dochodu.

Analiza wyników (czynników) tworzących dochód bankowy netto pozwala na sformułowanie jednoznacznego wniosku co do podstawowego rodzaju wyniku go tworzącego, tzn. wyniku z tytułu odsetek. To ta wielkość stanowi główne źródło dochodu i z roku na rok wzrastając, zyskuje na znaczeniu. Stanowi w 2012 r. znacznie ponad połowę całości DBN.

Pogarszające się warunki makroekonomiczne i co za tym idzie – słabnąca kondycja finansowa podmiotów gospodarczych oraz bardzo zła sytuacja finansowa gospodarstw domowych zmuszają banki do obniżania prowizji i opłat związanych z obsługą klientów. Powoduje to zmniejszenie od 2011 r. wielkości wyniku z prowizji i opłat.

Jednak o ciągłej dobrej kondycji sektora bankowego świadczy fakt, że od początku światowego kryzysu w 2008 r. żaden bank w Polsce nie znalazł się w sytuacji, która wymagałaby dokapitalizowania ze środków publicznych.

Literatura

Flejterski S., Świecka B. (2007), *Elementy finansów i bankowości*, CeDeWu, Warszawa.

Grzenkowicz N., Kowalczyk J., Kusak A., Podgórski Z. (2007), *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Iwanicz-Drozdowska M., *Zarządzanie finansowe bankiem*, PWE, Warszawa.

Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, DzU 1997, nr 140, poz. 939.

Wąsowski W. (2004), *Ekonomika i finanse banku komercyjnego*, Difin, Warszawa.

THE ANALYSIS OF NET BANKING INCOME QUOTING THE EXAMPLE OF SELECTED COMMERCIAL BANKS

Abstract: As institutions of public trust, banks have to accomplish a number of goals. The most significant is to generate profit. This state of affairs stems from a strategy followed by banks in line with which they are to raise capital and allocate it in profit-making banking products. Therefore, banks earn their net income from deposit and credit activity. It is in the centre of their attention since their functioning and development depend on credibility which they have established mainly due to efficient use of capital they have at their disposal. The article presents a multi-dimensional analysis of the level and structure of net banking income generated by selected commercial banks during the period 2009–2012.

Keywords: income, bank, efficiency

Translated by Mirela Romanowska

